

NÉPÜNK

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL:
ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: WASSERSTROM SÁNDOR
Felelős szerkesztő: LEITNER ZOLTÁN

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Belföldön: Egész évre hitközségeknek és vállalatoknak 500 Lei, magánosoknak 250 Lei, félévre 130 Lei, negyedévre 65 Lei. Külföldön: 2 Dollár, Kc. 75, P. 15, S. 19, Dinár 120.

Valóban tragédia Hitler?

Ez a kérdés tolu minden zsidónak ajkára, mióta meghallotta, vagy olvasta, hogy Hitler Adolf lett a német birodalom kancellárja. Összeszorult szívvel tekint a világ zsidósága a német zsidóság riadt sorai felé, mert e percben nem tudja senki, hogy mit is hoz a holnap? Nem csak azért tragédia a német zsidóság számára Hitler kancellársága, mert mostantól kezdve egy kimondottan antiszemita éra minden nyomoruságát kell viselniök, hanem még nagyobb ennél a lelki meghasonlás, mely el kell fogja a legtöbb német zsidót. El azért, mert hiszen a világszerte divó asszimiláció onnan indult el és mert a német zsidóság hirdette legelőbb, hogy ők szerves tagjai a befogadó népnak, csak „vallási” különbözőség választja el őket. És hiába jött a híres Chamberlain is, a maga fajteóriájával és hiába igyekezett vaskos kötetekben igazolni azt az általunk is beismert tény, hogy fajilag bizony a zsidó is más és a germán is; a német zsidóság nem hitte el.

De minek most elméleti vita? Minek most arról meditatálni, hogy ez a fél milliónál több lelket számláló németországi zsidóság elérkezett lelki meghasonlásának kulminációjához. Mert hiszen Hitler és vezérkara eddig azt hirdette, hogyha uralomra kerülnek, akkor a zsidóságot kizárják mindenünne, s ha kell még el is távolítják az országból. Azt a német zsidóságot, amely csak dicsőséget hozott a német népnak és német névnek. Amely önfeláldozóan, hittel és lelkesen áldozta életét hazájáért, azt a zsidóságot, mely patriotább volt gyakran a leghazafiasabb junkernél is. Pedig nekik soha nem nyújtotta azt az előnyt a németesség, amit például egy junkernek nyújtott. És akik azt gondolták, hogy a háboru előtti állapotok ott rózsásabbak voltak, azok olvassanak objektív bírálatot arról a „szép” korszakról, amikor a német hadseregben nem lehetett zsidó tisztirangban és sok más területen az életnek háttérbe szorult. Aki még több adatot akar, az olvassa el Nordau erre vonatkozó könyvét is, az „Asszimiláció tragédiáját”.

Hitler sokáig fenyegetőzött és most bevonult a kancellári palotába. Ezzel Bismarck székébe került és elérte élete legfőbb célját. Mi nem vagyunk ennek dacára, nagyon pesszimisták a német zsidóság jövőjét illetően. Mi úgy hisszük, hogy a népszerűség eléréséhez taktikai okokból kellett Hitlernek, hogy antiszemita helleltásokkal büszkélkedjék. De most, hogy egy hatalmas birodalom bel- és külpolitikáját kell aktív módon vigye, nem fog eskarni újat huzni, sem a német zsidósággal, sem pedig a világ többi államaiban élő és még most is erőt jelentő nemzetközi zsidósággal.

Hitler kancellár lett és bár az igazság prófétái ihlete szólalna meg bennünk, amikor azt merjük állítani, hogy a német zsidóság helyzete nem fog rosszabbodni. Legfeljebb le kell számolni a német zsidóságnak az asszimilációs politi-

kával. Ontudatosan kell vállalni a zsidó mivoltunkkal együtt járó összes terheket és kellemetlenségeket. A zsidó nem lehet németebb a németnél, ahogy nem lehet magyarabb a magyarnál, vagy románabb a románnál. Ez a politika végleg esdőtt mondott. Viszont a gazdasági antiszemitizmus eddig is virult Németországban és fokozódni már nem is igen fog. Politikailag még lehet ugyan néhány meglepetésben részünk.

Végeredményben, Hitler kancellársága egyáltalán nem örömdetes sem demokratikus emberi, sem zsidó szempontból. De a zsidóság nem kell elve-

szítse fejét. Hiszen mennyi Hámánt túléltünk már és hol lesz Hitler és az egész antiszemita nemzeti szociálista párt, amikor mi még boldogan fogjuk élni életünket.

— Mut verloren, alles verloren! — mondja a német közmondás. Am mutassa meg a német zsidóság és érezze a németiség is, hogy nem veszítette el bátorságát. Csak legfeljebb olyat kell megszokjon, amihez mi Európa keletibb részében élő zsidók — sajnos — már régen hozzászoktunk. Lényegében ahoz, hogy a technika századában — az emberi lélek szempontjából, — visszafelé haladunk — a középkor felé.

Wesel Albert főrabbi, orth. központi irodal elnök nyilatkozata a „Népünk”-nek

Mi történt legutóbb az Iroda rabbitanácsának konferenciáján?

Turda. Mult heti számunkban megirtuk a Clujon összegyűlt rabbitanács által tartott konferenciának lefolyását. Közleményünk kapcsán a Központi Iroda elnöke: Wesel Albert főrabbi a zsidó közvélemény megfelelő tájékoztatására szükségesnek látta, hogy a „Népünk” útján az alábbi felvilágosítást adja a rabbitanács tárgyalásairól és az annak kapcsán lefolyt eseményekről:

„Szükségesnek tartottam — mondta Wesel Albert elnök — az értekezlet összehívását, hogy végre az orthodoxia is állást foglaljon a szerkesztés alatt levő kultusz-törvény végrehajtási utasítása ügyében és észrevételeit megtegye.

Nem az orthodoxia valamely hivatalos szervét hívtam egybe, hanem csupán egy ad hoc konferenciát, mely öt rabbi és öt világi férriből állott. Tettem ezt tudatosan és szándékosan, hogy a Regulamentet, mint a zsidóság eminens létérdekét képező és messzi időkre kiható kérdését nyugodt mederben, minden szakaszára kiterjedő koncentrált figyelemmel letárgyalhassuk, anélkül, hogy azt bármely aktuális más ügygel megzavarni lehessen.

Már az értekezlet megnyitása alkalmával ezt kategorikusan kihangsúlyoztam, s azt is, hogy egyéb ügyeket már azért sem tárgyalhatunk, mivel az értekezlet nem hivatalos szerv.

A konferencia első ülése délután 2 óráig tartott. Annak bezárása előtt Weisz Kálmán Szalmárról tényleg kért, adjak neki alkalmat, hogy egy rövid, 15 perces beszéd keretében előadhassa pártja sérelmeit. De mikor megmagyaráztam neki, hogy nem teljesíthetem kívánságát, mivel az értekezlet amugy sem tárgyalhatná előterjesztését minden ellentmondás nélkül elállott kérdésről. De nem így a zsidó, besztzercei és gyalui küldöttségek, kik tiltakozásom ellenére felszólalni akartak és ezek ellen tényleg kikeltem.

A délutáni ülés csendesen folyt le és következő határozatot hozta:

„Az értekezlet a miniszterhez benyújtandó felterjesztést tart szükségesnek, mely-

ben a minisztert arra kéri, hogy a zsidó felekezeteit, a keresztény felekezetekkel egyenjogú bánásmódban részesítse és álljon el attól a szándéktól, hogy a zsidóság számára speciális és részletezett regulamentet alkosson. Mondja ki, hogy az összes zsidó országos szervezetek, bizonyos határidőn belül, készíthetnek külön-külön szervezeti szabályzatokat, amelyek szerint, amennyiben a miniszter jóváhagyását megkapják, szabad önkormányzati joggal igazgatják hitéletüket. Minden egyes ritus a maga szervezeti szabályzata alapján, saját akarata és belátása szerint élheti ki magát és egyik a másikat nem fogja zavarni világnézetének megfelelő vallási életének megnyilvánulásában.

Amennyiben az összes orsz. zsidó szervezetek, — amit bizton remélünk, — ehhez az állásponthoz hozzájárulnak és kívánatosnak tartanak, hogy ezen álláspont kidomborítására és gyakorlati keresztülvitelére egy közös delegáció összeüljön, az orthodoxia hajlandó megbízottjait a közös delegációba elküldeni.

Ezen határozatát megküldi az összes zsidó országos szervezeteknek ama kérevel, hogy azok a benne kifejezést nyert álláspontot magukévé tegyék.”

Miután az ülés folytatódólagosan és csak csekély megszakításokkal éjjeli 2 óráig tartott, a kitűzött tárgy teljesen ki lett merítve.

Mint már említettem, az értekezlet nem foglalkozott a szalmári rabbiállás ügyével. Ellenben a jelen volt rabbi, a szünet tartama alatt, igenis szabad elhatározásból maguk között megbeszélést folytattak és arra a megállapításra jutottak, hogy az ujonnan megválasztott szalmári hitközségi vezetőségnek erkölcsi kötelessége, Teitelbaum Joel főrabbinak, mint a választott bíróság által megválasztottnak kimondott és a deji egyezés alapján is elismert szalmári főrabbinak bemutatkozni és ezen alkalommal őt az állás elfoglalására felkérni. Erről a hitközségi vezetőség értesítve is lett s mint hírlík elhatározta, hogy a rabbi tanácsa szerint fog eljárni és ezen

ominózus ügy végre kedvező elintézését fog nyerni.

Ezen alkalommal szóba sem került a Freund-párt azon kérése, hogy a hitközség pénztári könyveit ellenőrzés céljából részükre rendelkezésre bocsássa s így afelett nem is határozhatott és ujabban állást még nem foglalt.

Wesel elnök még megjegyezte, hogy a beszercei hitközségben keletkezett vizsály, melyet a hírlapok téves beállításban közöltek, az ő és kíséretében volt tg. muresi Szofer főrabbi személyes intervenciója következtében, ahova az elmúlt héten ez ügyben kiszállottak, mindkét párt megelégedésére kedvező elintézési nyert.

Érdemes még megemlíteni — fejezte be nyilatkozatát Wesel elnök — a marosludasi hitközségben immár évek óta dúló vizsálykodás, a napokban történt sikeres befejezését, mely a két párt teljes kibéküléséhez vezetett. Dicséret illeti meg elsősorban az ardudi főrabbit, aki a Központi Iroda kiküldöttjeként ez ügyben fáradozott és ebben teljes sikerrel járt el; továbbá a ludasi ősz, tudós főrabbit, ki belátván a további vizsály folytatásának céltalanságát, engedékenységgel „Kiddus-Hasem-el” követelt el. De dicséretet érdemel még ezen érdemes hitközség minden egyes tagja, kik lelkileg megbékülve a béke olaját nyújtották egymásnak és annak tartósságán fáradoznak, példát statuálva más hitközségeknek is. Hadd álljon ez mementóul a többi hitközségeknek is, hadd okuljanak a ludasi példán, mennyi időt, energiát pocskoltak el, ahelyett, hogy azzal fennálló intézményeiket fejlesztették volna. Mennyi herce-hurcának és közbeszéd tárgyává lettek kélve és hitközségüket anyagi és erkölcsi züllésnek tették ki. Mi lett a vége — minden a régiben maradt. . . Vajha látnák már be a többi hitközségek is a vizsálykodások céltalanságát s térnének jobb belátásra, mert egy kövér civakodásnál is jobb egy sovány béke.

Zsidókérdés a lengyel sejm előtt.

Varsó. — A költségvetés tárgyalásának legutóbbi vitájánál Piracki belügyminiszter több óras politikai expozé tartott a belpolitikai helyzet kérdésében, melynek során beszélt a nemzetiszocialisták antiszemita terror akcióiról is. A nemzetiszocialisták — mondotta a belügyminiszter — a zsidók üldözésével akarják boldogítani a lengyel népet. A kormány az ellen a teherelésben kell fellépnie, mert nem létezik olyan törvény, mely egyetlen pártnak is megengedné az ilyen utat és eszközöket. A belügyminiszter expozéjára Wierczak nemzetiszocialista képviselő tartott válaszképpen egy izgató hangú beszédet. „Egész Európában, mondotta, lángol a zsidókérdés, minden országban vannak antiszemita pártok. Nem lehet tehát arról beszélni, hogy Lengyelországban pogromok folynak le, mert a harcot a keresztény kisebbség folytatja a zsidó többség ellen. Vannak városok, hol a zsidó lakosság a 70%-át teszi ki az összlakosságnak. A zsidók felvannak fegyverkezve és mindenütt szembeszállnak a lengyel tömeggel, nem is szólva arról, hogy minden nyomoruságnak ők az okai. Ki kellene üzni a zsidókat Lengyelországból és ezzel megoldódna a belpolitikai és gazdasági válság. A lengyel népnek nincs kenyere, ám a zsidók tobzódnak a javakban.”

Wierczak antiszemita képviselő izgató beszéde után Dr. Rosmarin zsidó képviselő emelkedett szólétra, aki a következőket mondotta: *A nemzetiszocialisták a maguk hazug és régalmozó politikájával aláássák az ország nyugalmát és biztonságát. Ha kérdések, problémák merülnek fel, amelyeknek nem lehet megtalálni a megoldását, azonnal azt kiáltják: zsidók az okai! Örület azonban arra gondolni, hogy, ha a zsidóktól elveszik még az utolsó falat kenyeret is, ezzel segítve lesz a lengyel népen. És most jön Wierczak a megváltó gondolat: — ki kell üzni a zsidókat Lengyelországból! De mit érnek el végül is az antiszemita terrorkilengéseikkel? Külföld előtt aláássák az ország jó hírét, megbénítják a belső kereskedelmet, súlyos károkat okoznak az állam polgárainak és magának az államnak is.” Dr. Rosmarin végül ismertette a legutóbbi antiszemita kilengéseket és kérte kormányt az antiszemita vesztély letörésére.*

Piracki belügyminiszter válaszolt ezután a felszólalásokra és a legerélyesebb eszközök alkalmazását ígérte be az antiszemita terroraktusok elfojtására.

**Ha a „NÉPÜNK”-et olvasod,
jusszon eszedbe az előfizetési díj is!**

HETI GLOSSZÁK

A zsidó milliók és az antiszemita válasz

A röviddel ezelőtt elhunyt amerikai zsidó multimilliomos, Rosenwald, mint ismeretes nem hagyott egyellen centet sem a palesztinai zsidó célokra, ezzel szemben a német főiskolák és egyéb intézetek számára több milliós dollár-örökséget hagyott hátra. A kiindulási alap az, hogy támogatni kell ezen főiskolákat, hogy a zsidó diákok helyzete megjavuljon. Ez volna az elméleti indoklás a feltétel, amely már Amerikában egész sportíva fajult az utóbbi időben. Az elhunyt amerikai zsidó milliomosok vagy csak igen keveset, vagy semmit sem hagynak zsidó célokra, annál inkább azonban a keresztény főiskolák számára. No, de lám mi történt legutóbb Kölnben. Több amerikai zsidó ifju felvételi kérelmét az egyetem dékánátusa elutasította. Nem fontos itt az indoklás, miért és hogyan, a tett a fontos, ami sok mindent elárul. Már sokszor megírtuk és most csak újra ismétélhetjük: ha ti zsidók el is adjátok hiteleteket, meggyőződéséteket, ha feladjátok is vallási és nemzeti szokásaitokat, ha asszimilálódni akartok is, az antiszemita nem viszik oly könnyen vásárra az antiszemitizmusokat. Pénzt adtok nekik? Elfogadják. De ne várjatok tőlük elismerést, vagy jutalmat. Ők következetesen maradnak önmagukhoz. Felépítik és fenntartják zsidó pénzen az egyetemeiket, de kiverik onnan a zsidókat. Nem csodálkozunk a kölni egyetem határozatán. Igaza van. Ha még mindig vannak zsidó multimilliomosok, akik lepetyegtetik nekik a milliókat és közben elfordulnak a zsidóságtól, akkor igazuk van. Mert ezek a jámbor másvilágra költözött milliomosok elfelejtik, hogy más az, amit ők akarnak és megint más az, amit az antiszemita akarnak és tesznek. Az asszimiláció posványos lejtőjén csak lefelé vezet az út és mindig megbosszulja magát. . .

Négerék és zsidók

A „Jüdische Rundschau” legújabb számában dr. J. Adler szenzációs cikkben foglalkozik az Egyesült Államok négereivel és bizonyos összehasonlításokat tesz a négerék és zsidók társadalmi helyzete között. Amerika 125 millió lakosa közül 12 millió, tehát mintegy 10 százalék néger. Velük szemben a fehérek ellenséges magatartást tanúsítanak, amely a faji antiszemitizmushoz hasonlít. A négeret megvetik, kisebb értékűnek tartják. Nagyobb bűnözési hajlamot, elviselhetetlen munkakonkurrenciát látnak benne. Ennek a következménye, hogy a négerék valóságban gettóban élnek és teljesen ki vannak zárva a társadalomból. Bennünk az érdekel, hogy miként reagálnak ezek a négerék a társadalom magatartására. Érdekes, hogy nagyjában ugyanazokat a módszereket és mozgalmakat találhatjuk náluk, mint a modern zsidóknál. Régebben igen erős volt az asszimilációs törekvés. Mindenáron igyekeztek a fehérekhez hasonlókká válni és kimondhatatlan irigységgel néztek a mulatt színűekre, akik már-már közel állanak ahhoz, hogy színűkre nézve beleolvadjanak a fehérekbe. Az asszimiláció mellett egy amolyan „Abwehr” mozgalmuk van, amilyennel a berlini zsidó Central-Verein igyekszik az antiszemitizmus ellen felvenni a harcot. Ujságjaikban, röpirataikban igyekeznek megcáfolni a velük szemben táplált előítéleteket és az ellenük emelt vádakot. Bizonyítani próbálják, hogy milyen nagy részük van az amerikai szellemi életben, hogy ezek és ezek a híres orvosok, ügyvédek, mérnökök, írók négerék voltak. És végül, hogy már Kolumbusz Kristóf felfedező útjában is résztvettek négerék. (Mint nálunk, hogy már Árpáddal jöttek be a zsidók.) Mindez természetesen nem sokat használnál és hiába vetik el a négerék a „Negró” elnevezést és nevezik magukat „colored gentlemann”. (Mint nálunk zsidó helyett izraelita.)

A legifjabb generáció öntudatra ébredt

és azt hangoztatja, hogy nem törődik az őket megvető értékelésekkel. Faji öntudatot és önértékelést hirdet, újból „Negró”-nak nevezik magukat és pedig nagy N belével, annak jeléül, hogy nem a szín kifejezése ez, hanem faji és népi megjelölés. Ez a mozgalom a zsidóság cionista mozgalma-hoz hasonlítható és ha már fölünk zsidóktól nem akarnak „hítsorsosaink” példát venni és tanulni, — mondja a cikkíró — úgy tanuljanak önbecsülést legalább a — negerektől. . .

A bécsi náciik tévedése

Egész Bécs a napokban a nemzeti szocialisták illusztrált folyóiratának egy alapos tévedésén mulat. A náciik lapja legújabb számában két kép jelent meg ezzel a felirással: „Két világ”. Az egyik képen három feltűnő eleganciával öltözött leány áll egy kirakat előtt, a másik képen egy vén koldusasszony látható. A kép alatt a következő szöveg olvasható: „Zsidó leányok, akik elegánsan kiöltözködnek és jól vannak lakva, nem veszik észre a szegény német anyát, aki gyermekeinek koldul.” Másnap azután megtörtént a katasztrófa. A szerencsétlen „német anya”, akit a náciik lapja olyan feltűnő rokonszenvvel ábrázolt a képen, jelentkezett és erélyesen tiltakozott az ellen, hogy képét antiszemita igalásra használgják fel. Elmondotta, hogy ő egy szegény zsidó asszony, aki Orosz-Lengyelországból származik és ma súlyos nélkülözéseknek van kitéve. . . A másik képen látható három jóllakott leány még nem jelentkezett. A történetek után azonban nem volnánk meglepve, ha a három „zsidó leány” jelentkezne és tiltakozna az ellen, hogy a náciik őket mint zsidókat szerepeltetik. Talán még azt is be fogják bizonyítani, hogy ők Hitler legrajongóbb katonái.

Zsidó kommunista ujság a zsidók ellen

Berlinben az Otto Heller vezetése alatt álló zsidó kommunista párt folyóiratát ad ki, amely kimondottan a zsidók körében folytatandó kommunista propaganda szolgálatában áll. Ez a folyóirat különös előszeretettel közöl anticionista cikkeket, nyilván tudja, hogy a cionizmus a legveszedelmesebb ellensége a kommunista propagandának. Utolsó számában Ezriel Carlebach oroszországi tudósításaival foglalkozik. A „Népünk” legutóbbi számában ezen cikkből mutatóványként egyet leközöltünk és közöltük azt is, hogy kommunista merénylők Carlebach ellen éppen ezen cikke miatt súlyos merényletet követtek el.

Heller Otto folyóirata „Hazug tudósítások” cím alatt foglalkozik Carlebach cikksorozatával és többek között ilyeneket ír: „Amit ez az ur az utolsó két cikkében a szovjetuniói zsidóiról ír, az a szemtelenség csúcspontja. Ennek a „reményteljes” ifjunak a személye önmagában arra sem volna méltó, hogy akárcsak két sort is szenteljenek neki.” Vagy: „. . . a mi megvetésünk sújja ezt a fiatal sarlatánt.” Egy másik cikkében cáfolni igyekszik azt a világszerte ismert tényt, hogy Palesztinában ma igen kedvező a helyzet. Bizonyítékul arra, hogy ez nem igaz, hivatkozik a Palesztinában megjelenő „Haor” című „héber cionista” hetilapra, amely rabszolgakereskedeletről ír Palesztinával kapcsolatban. A beavatottak tudják, hogy a „Haor” egy kommunista folyóirat, amelynek a cionizmushoz semmi köze és amely Palesztinában állandóan támadja a zsidó munkásságszervezeteket, amelyek, mint mindenütt, ott is erélyesen küzdenek a kommunizmus ellen.

Művészi perzsaszőnyegek, szövött gobelinek, külföldi fonalak

Schulhof Emilné

„Orient” Szövőművészeti Iskola

Oradea, Str. Episcopul Clujoraria No. 17.
Vidéki rendelések utánvétel gyorsan és pontosan eszközöltenek.

Tragikus széthuzás veszedelme tovább kísért az erdélyi ortodoxiában

Veszélyben a hitközségek egysége és a Központi Iroda fennmaradása

Mi már igen sokat és sokszor írtunk arról a tragikus veszedelemtől, amely az erdélyi ortodoxia létét fenyegeti. Nem a veszharangok fölösleges megkondítása a célunk, de hisszük és reméljük, hogy vannak még előrelátó férfiak ebben a sokat próbált vallásos zsidóságban, akik az utolsó percben észre térnek és észreveszik azt az emminens veszélyt, amely olyannyira fenyeget bennünket.

Először rekapituláljuk az elmúltakat. Az intranzigens erdélyi chasszidikus irányzat — ugy látszott — elhalkult az utóbbi időben. De ez csak látszatra van így. Mert a boszorkányüstben tovább forr a robbantó folyadék, amely végeredményben az erdélyi ortodoxia egységét veszélyezteti és ha idejekorán nem gondoskodunk megfelelő ellenszerről, akkor tragikusvégű robbanáshoz, széthuzáshoz fog vezetni.

Mindenekelőtt a kormányt kell okoljuk azért, amiért a Vlád féle kultusztörvény végrehajtási utasítását még nem készítette el. Illetőleg készen is van már, de nincs benne köszönet. Mostanig hiába küzdöttek ellene úgy az orthodox, mint a neolog központi irodák, eredményt nem tudnak felmutatni. Ez a végrehajtás az erdélyi zsidóságnak, az impériumváltás óta, legszomorubb eseménye lesz.

Merénylet készül az erdélyi hitközségek ellen, olyan merénylet, amely nagyon de nagyon szomorú következményekkel fog járni. A kormányzat azt akarja, hogy a hitközségek elkerüljék a zsidóság, apró kis közületekre. Hogy ne tudjon iskolát fenntartani, hogy ne legyen kórháza, árvaháza, ne legyenek virágzó intézményei, amely az elproletárizálódott zsidóságnak ott és akkor sem tud segítséget nyújtani, amikor az éhhalál előtt áll, amikor beteg, vagy amikor özvegye és árvája az uccákon kóborolna, minden támasz nélkül. A kormánynak e terve ellen, egyesült erővel, tiltakozni kell. Nem egyszerű memorandummal, vagy szerény kunyorálással, ahogy a gettóban volt divatos. Itt egységesen, minden követ meg kell mozgatni, minden politikai, gazdasági erejét, befolyását, tehetőségét igénybe kell venni az erdélyi össz-

zsidóságnak, hogy ez a végrehajtási utasítás, mai formájában ne kerüljön megvalósításra.

S miután rámutattunk az egységes öszszetartás végtelen nagy fontosságára, ugyanakkor szomorúan, sőt kétségbeesetten kell rámutatnunk a még nagyobb veszélyre. Ez a hallatlan nagy veszély pedig abban nyilvánul meg, hogy közöttünk, zsidók között is van egy frakció, amely szimpalizál ezzel a zsidóellenes kormányzati ténykedéssel, sőt támogatja aknáival a széttobbanás lehetőségét.

Jogosan kérdezhetik tőlünk olvasóink, hogyan lehetséges ezt állítani, alapos indoklás nélkül? Igazuk van, csak hogy mi, vérző szívvel fogunk alant rámutatni kétségtelen bizonyítékokkal arra, hogy sajnós, mi közöttünk is számos alakulában vannak elég sokan olyanok, akik részben személyi okokból, részben más szempontok miatt, nagyon szívesen látnák, ha a kormány szankcionálná mindazt, amit ők, rövidlátó szemmel, vagy egyéb okoknál fogva, olyannyira siettetnek.

Ugyebár olvastuk és hallottuk, sőt számosan részesei is vagyunk azoknak a szomorú eseményeknek, amelyek a legutóbbi hetekben lezajlottak. Mert szomorú és nagyon tragikus az, hogy Besztercén és Szászrégenben, legújában meg Marosvásárhelyen is, ketté akar válni, sőt némely helyen már meg is oszlódott a régi egységes orthodox hitközség. Nem elég, hogy Szatmáron, Kolozsváron és Nagyváradon tehát a három legnagyobb hitközségben is évek óta folyik ez a robbantási kísérlet, most már a kisebb kehillék is sorra jönnek és minden cimen és okon: derékon akarják törni a meglévő kereteket. Szatmáron tulontul ismerjük az okokat. His en alig néhány napja csak, hogy az aránylag lehiggadt kedélyeket, újból felakarták korbácsolni a látszatra nyugvóponton jutott rabbikérdéssel. Minden törvényes eszközzel elintézését nyert a belső egyenellen-

ség, de azért a chasszidok egy részének egyik vezére, mégis csapkodta az asztalt a Központi Iroda legutóbbi rabbiülésén. A kolozsvári hitközségben, mely a múltban ugyan csak ezen okoknál fogva már eleget vészelt el, talán a gabella redukciójával és egyéb józan és okos intézkedéssel egyelőre elkerülhető lesz az akut válság.

De szomorú és kétségbeesítő, hogy például Marosvásárhelyen a chasszidikus csoport egyrésze a régi recept szerint, a gabella drágasággal kezdi meg a kampányt a hitközség ellen. Az 5 millió lejes templom építése és egyéb orth. intézmény megteremtése sok millió adósságokat vont maga után. Mert a leromlott konjunktúra, minden kalkulációt felborított. És most e jóakaratot akarják megtorpedózni azok az elemek, akik ezt a földalatti harcot évek óta szívósan folytatják az orth. zsidó egység ellen. Az adókat ott sem fizetik (alig 30—35% folyik be) tehát az indirekt adókat kell forszírozni. A demagógia pedig ott is úgy dolgozik, hogy tejjel-mézvel folyó Kanaánt ígér, a szakadást keresztülvinni akaró chasszidikus csoport ott is a gabellával operál. Már ott is röpcédulákkal manipulálnak, mintha lekopirozták volna a váradi eseményeket.

Pedig a nagyváradi hitközség jelenlegi vezetői is tulkorán ébrednek arra, hogy azok az áskénáz mentalitású emberek, akik talán-talán jónak gondolták a régi robbantását, máris kétségbeesetten eszmélnek rá, hogy a velük bekerült nyugtalanabb vérű chasszidikus elemeknek nincs más céljuk, minthogy vagy teljes 100 százalékban elérjék amit akarnak, tehát a korlátlan dirigálást a nagy hitközség fölött, vagy pedig tovább folytatják, most már ott benn, azt a munkát, amely „spanyol“ vagy orthodox és egyéb hitközségek megvalósítása felé visz és amelyhez a kormány segítségét akarják igénybe venni. Mert mondjuk meg nyíltan, ha az igazsághoz ragaszkodunk, hogy addig nem fognak nyugodni, amíg teljes mértékben a hitközségek után és azokon keresztül a Központi Iroda vezetése is nem kerül teljesen a kezükbe.

Most pedig azt kérdezhetté a nem tájékozott olvasó, hogy mi baj lehet abból, ha a chasszidok vezeték az erdélyi hitköz-

Legfinomabb higienikus szagtalan

„R e x“ Borotvapor

legolcsóbban kapható

M. Weissberger

Oradea, Str. Cogălniceanu 4.

Viszonteladónak óriási árkedvezmény!

Bál-sem életének és tanításának legendái

Az éjféle világosság.

Elközelgett az idő, hogy Best a nyílvanosság elé lépjen. Történt, hogy rabbi Gersn egyik tanítványa mesteréhez utazva, egy keddi napon Best fogadójaiba érkezett, ki őt nagy tisztelettel fogadta. Étkezés után így szólt a vendég: „Szul, kantározd a lovakat, hogy azonnal mehessek.“ Best befogta a lovakat, de közben így szólt: „Mi lenne, ha itt töltenéd a sabbeszl?“ De az csak nevette. De alig jutott fél mértföldnyire, eltört az egyik kerék és vissza kellett fordulnia, hogy a kereket megcsinálják. Ismét utra kelt és megint eltört valami. Így mult el a szerda és a csütörtök és pénteken is mindenféle galiba történt, mignem kénytelen volt a sabbeszon át a faluban maradni. Váltig bosszankodott. Mihez kezdjen ilyen paraszt társaságban?

Közben észrevette, hogy Best felesége tizenkét chalot készített. Elálmlétkodott rajta és megkérdezte: „Minek nektek tizenkét kalács?“ Az asszony ezt válaszolta „Igaz ugyan, hogy férjem csak amuric, de jámbor ember. Ezért neki is tizenkét chalosszal készítek, amit bátyámnál láttam, aki tizenkét chalosszal felett szokott kiddist csinálni.“ Amaz megkérdezte, hogy van-e náluk fürdő. Mire az asszony viszonzta: „Van itt még mikwe is“. Csodálkozott: „Minek nektek a mikwe?“ Az asszony mondá: „A férjem jámbor és mindennap a mikwebe megy“.

Mindazonáltal a vendéget kalandja nagyon lehangolta. Midőn eljött az ideje a minchenak, megkérdezte: „Hol van a férjed?“ Az mondá: „A mezőn van a juhokkal és a marhákkal“. Erre egyedül imádkozta a minchát és még a szombatfogadó imákat is. És Best még mindég késett. Mert magányos kunyhójában imádkozott. Mielőtt haza ment, más ruhát öltött, beszédét és modorát is megváltoztatta. „Jó szombatot“, szólt a vendéghez és mondá: „Látod, nem mondtam, hogy itt töltd a sabbeszl. És így is történt.“ Ekkor a falhoz fordult, hogy úgy látszék mintha imádkozna. Eközben ezt gondolta: Ha szokása szerint nagy áhitattal csinálja kiddist, akkor a vendég meglátja és megtudja az igazat. Ezért a vendéget tisztelettel meg a kiddis-csinálással. Asztalhoz ültek, falusi módra ettek, mellette ült a felesége. Jókedvűen vidám szívvel költötték el az estebédét. De a vendég nem bírta leküzdeni kedvettségét. Best megkérte, hogy mondjon Tórárt. Akkor éppen „smossz“, szidrája járta, hát egyszerűen elmondta nekik az egyiptomi kivonulás történetét. Ezután ágyat vetettek a vendégnek az asztal mellett, és ők is aludni tértek. Éjfél tájban fölébredt a vendég és a tűzhelyen nagy lángot látott. Odaugrott, mert azt hitte, hogy a felrakott fahasábok kaptak lángra. Ekkor ragyogó fényességet pillantott meg, hátra esett és elájult. Best észlelte fel és így szólt: „Nem lett volna szabad megnézned amire nem volt engedélyed“. A vendég nagyon csodálkozott. Reggel Best magányos kunyhójába vonult, hogy ott imádkozzon,

amint rendes szokása volt. Jókedvűen, vidám szívvel tért haza, emelt fővel járt fel és alá a szobában és szabbosz-dallamokat dudolt. Azután megcsinálta a kiddist, amint máskor szokta. Étkezés közben kérte a vendéget, hogy mondjon Tórárt. De ez egész zavart volt és alig tudta, hogy mit beszél. Étkezés után ismét magányos kunyhójába vonult. Minche után fölfedte magát. Tórárt mondott, a tan tilkait fejtegette, mint azt még fül nem hallotta. Ezután mariwot imádkozott és ő hawdolat csinált, amiként szokása volt. Majd meghagyta a vendégnek, ha rabbi Gersnhez ér, annak el ne áruljon semmit. Inkább menjen a városban lakó nagy chasszidok csoportjához, meg a község rabbijához is és mondja nekik: „Ime, nagy fényesség van a város közelében, menjetek és hozzátok el“.

A chasszidok és rabbik meghallván ezeket a szavakat, egy értelemmel úgy vélekedtek, hogy Best az az ember. Megemlékeztek mindama csodadolgokról, melyeket láttak és belátták most már, hogy mindaz helyes és rendben van. Elmentek tehát a lujába, megkérték, hogy jöjjön a városba. Best ezt előre látta és már utra kelt a város felé. Így az uton találkoztak és egy tisztásra gyűltek össze az erdőben valamennyien. Ágából ott trónszéket készítettek, arra ültették Bestet és ő Tórárt mondott nekik. És rabbivá rendelték őt mindannyiuk felett.

Önzellenség.

Egyszer egy gyermektelen asszony ostromolta Bestet, hogy közbenjárjon érte

ségek nagyrészt? Erre pedig ez a válaszunk. A chasszidizmus konzerváló erejére szükségünk van és mi is helyén valónak tartjuk, hogy a vallásosság erősítésének munkájából hathatós részt kérjenek, de minden igazán vallásosan gondolkodó és érző zsidónak meg kell akadályozni a chasszidizmus őrve alatt, azon turbulens elemeknek garázdálkodását, amely zsidóságunkat intézményein keresztül létében igyekszik megrendíteni.

A chasszidok ezen része ellene van minden olyan szervezkedésnek, olyan intézményeknek, amelyeket évszázadok alatt épített ki az erdélyi „áskenáz” orthodoxia. Mert nekik nem kell elemi és gimnázium (polgári), nekik nem kellene a költséges, de hasznos és szükséges közintézmények. Ők még 100 évvel hátrébb vannak. Nekik elég egy bészhamidras és egy sakter. Nem kell nagy templom és nem kell árvaház. Nekik a tohuvábohu kell. Nekik az kell, hogy visszafejlődjék az, amit eddig nagy nehézségekkel felépítettek. A chasszidikus irányzat eme része ki nem állhatja az áskénázokat. Csak felhasználja azok egy részét, akik nem látnak és nem hallanak, a maguk céljaira. Amikor pedig nem kellene, akkor őket is úgy ott hagyják, ahogy tervüknek legjobban megfelel.

Tehát, végeredményben amíg a kormány is szíjjelhezést akar, a nagy rendszertelenséget, tehát a zsidóság intézményeinek gyöngetését, ugyanakkor a zsidóság egy része, szintén ezt akarja minden áron. Itt és így találkoznak a célokban, csak az eszközök mások.

Hogyan lehet ezek után összefogni? Erre azt mondjuk, legalább az áskénázok, a jobb belátású chasszidokkal tartanak össze. Legalább azok ébredjenek fel idejekorán és ne hagyják, hogy az amit építettek ősünk, a felelőtlenek felégessek. Lehet, hogy sokan nem látják ennyire szomorúnak a helyzetet. Lehet, hogy a közönyösök előtt ez nem is lényeges kérdés. Lehet, hogy apró kis efemer értékű egyéni „sikerek”-ért feláldozni készek a nagy eszmét. De mi ismételjük és hangosan kiáltjuk egyelőre a sajlónk után: vigyázat.

Összefogni amíg nem késő. Összefogni a kormány intézkedése ellen, mely úgy jöhet hirtelen, mint a villámcsapás. Vigyázat! Most, amíg nem késő. És ha azok, akiknek érdeke, hogy minden minél zavarosabb legyen, azok el kell kerüljenek mindenhol onnan, ahol szavuk lehet.

Askenázok és chasszidok fogjatok

össze. A ti intézményeitekről van szó. Veszélyben a Központi Iroda mai konstitúciójától kezdve, a legkisebb intézményig minden, amit eddig az erdélyi orthodoxia felépített. És nem jön utána vagy helyette semmi, csak a nagy káosz. Már pedig nem akarhatjuk és bűnt követnénk el a jövő generációval szemben, ha veszni hagyunk rövidlátásból és tudatlanságból mindazt, amit eddig létrehozunk.

Az utolsó óra ütött. Ne legyünk közönyösök, ne legyünk fatalisták. Harcot kell vívjunk kifelé, a rosszindulatu kormányzattal szemben és harcot kell kezdjünk — saját sorainkban levők ellen is. Mert a két rosszindulat könnyen megbirkózik majd a közönnyel. És akkor jaj a mi erdélyi intézményes orthodoxiánknak!

Takarításra

festék, lack- és kefeáru valamint a világhírű „Express” poloskairtót és „Express” Magasfényt, mely batorát ujjá varázsolja; legolcsóbban csak **STERN.S.ENDRE**

kefegyáros és festéknagykereskedőnél szeresheti be
ORADEA

Strada Nicolae Iorga (Zöldfa-ucca) 10
Telefon 378 Telefon 378

Hogy a mai súlyos viszonyok között is mindenki hozzájuthasson igen fontos élelmi cikkeinkhez és hogy a vidékről beáramló silány minőségű és nem megbízható árakat kiszorítsuk, valamint, hogy a tréfil és orth kóser áruk közötti árdifferenciát csökkentjük, elhatároztuk, hogy úgy a főlerakóban:

Fülp bodega, Kossuth ucca 7.

mint az összes orth. כשר bodegánkban gyártmányainkat a következő feltűnő olcsó árakban árusítjuk a mai naptól kezdve:

Naponta friss kolbász	kg	52.— lei
Nyári szalámi	kg	64.— lei
Liba- és sonkaszalámi	kg	76.— lei
Téli szalámi	kg	94.— lei
Főtt sonka és nyelv	kg	110.— lei
Naponta friss virstli	kgként	2.50 lei

Egyesült orth. כשר szalámi és husnemügyár
Oradea

Mégis elfoglalja J. H. Duschinsky, huszti főrabbi a jeruzsálemi főrabbi-széket

Megbízható forrásból értesülünk, hogy J. H. Duschinsky, huszti főrabbi most már végleg elhatározta, hogy elfoglalja a jeruzsálemi hitközség meghívását és elfoglalja a néhai Rabbi J. Ch. Sonnenfeld z. c. l. megüresedett főrabbi-széket. A jeruzsálemi hitközség megbízásából Rabbiner Benjámín Horovitz már át is adta a huszti főrabbi-nak az ugynevezett „Rabbi-levelt”, amelyet a huszti főrabbi meleg szeretettel fogadott el.

Duschinsky főrabbi családjával egyetemben Schwüesz előtt mintegy két héttel indul utnak Erec-Jiszroelba. A főrabbit nagyszámú tisztelője és tanítványai is elkísérik szentföldi útjára. Értesülésünk szerint mozgalom indult a főrabbi vezetése alatt álló jesiva növendékei között, hogy felvétessék magukat a jeruzsálemi jesivában. Duschinsky főrabbi elhatározása most már tehát végleges és reméljük, hogy ezzel lezárulnak a jeruzsálemi főrabbi-székért folyó dicstelen harcok és torzalkodások is.

Fuchs Mancsi

fűzőszalonjában legfinomabb és legpontosabb kivitelben készülnek:

Prinzess fűzők, minden fazonu dívaffűzők és orvosi rendeletre gyógyfűzők.

ORADEA, Piața Mihai Viteazul 11-a.
(Ullmann-palota).

E menorák Harang
Z gyertyatartók, védjegy!
U serlegek.
S evőeszközök,

T templomi kegyszerek,
bármily művészi kivitelben
legolcsóbb árban.

Gyártása és eladása:

„**Tacamul**”
ezüstáru gyárban
CLUJ, Str. Gen. Neculcea (Kornis-u.) 6.

és ő megesküdt nekik, hogy fia fog szülni. Csakhogy az asszony természeténél fogva volt meddő. Ezért mennyei hang adta Best tudtára, hogy elveszítette tulvilági osztályrészét, mert Teremtőjét arra kényszerítette, hogy belenyuljon a természet rendjébe (nehogy hasztalan legyen Best esküvése). Ennek hallatára nem lett kicsinyhitű, sőt őrvendett, nagy örvendéssel ezt mondá: „Ime, most jött el igazán az ideje, hogy egész szívemmel szolgáljak Alkotómnak, minden érdek nélkül. Mert így már nem remélhetem, hogy jutalmam lesz érte a tulvilágban.” És mert így beleegyezett, hogy Istennek jutalom nélkül szolgáljon, sőt még örült is neki, ismét mennyei hang adta tudtára, hogy visszanyeri minden érdemét. Mestere, Achija próféta beszélt el neki, hogy mindez megkísérteléseért történt.

Utazás Erec Jiszroelba.

Midőn Best a lányával és reb Hers Szoiferral Erec Jiszroelba utazott, a pészachot Stambulban töltötte. Ott azonban még nem ismerték őt és így nagy szomorúságba került, nem volt egyebe, mint a bérelt s obája. Lánya ostromolta: „Mit csinálunk pészachkor? Semmink sincsen!” Ő felelte: „Isten meg fog segíteni.” A pészachi készülődés napján egész nap a beszmedrisben ült.

Késő volt, már majdnem este, midőn Lengyelországból egy zsidó érkezett és reb Jiszrol, reb Lejzer fia után érdeklődött. Megmutatták neki az utat és ő feleségével

együtt odahajtatott. Megkérdezte Best leányát, hol az apja. Az válaszolta: „A beszmedrisben”. Mire amaz kérdezte: „Szeretném a Best társaságában eltölteni a pészachot. Lehetséges volna-e, hogy itt lakjám? Mindenem készen van pészachra”. A lány felelte: „Itt maradhatsz. Apámnak nem lesz ellenére”. Erre mindjárt bevittette a holmiját. Az ünnep tiszteletére sok gyertyát gyújtottak, drága edényt tettek asztalra, szép hesszi-ágyat csináltak és mindent elkészítettek. Midőn a vendég visszajött a dawwenolásról, még sokáig kellett Bestre várniok. Csak későn jött meg a beszmedrisből, nem szólt senkihez, mindjárt kiddyit csinált és megtartotta a szédert. Csak a második serleg után üdvözölte a vendéget és őrvendtek egymásnak. Ezután sok csodás Tórárt mondott. És nagy örömmel, vidám szívvel ülték meg mind a két napot. Chalimoid első napján utazott haza a vendég.

Best azonnal tovább akart utazni Erec Jiszroelba és reb Herssel a kikötőbe ment, hogy hajót keressen és csakugyan találtak is egyet. Estére hajóra szálltak. Másnap hatalmas vihar keletkezett, eltérítette a hajót utjából, úgy hogy két napig azt se tudták, hogy merre vitorláznak. Harmadnapra elült a vihar. Egy szigetbe értek, ahol a kapitány horgonyt vetett. Mindeki a partra ment, hogy megnézze a szigetet. Best és reb Hers is sétálni mentek. De nagyon messzire távoztak, eltévedtek és nem találták meg a visszavezető utat. A Best mondá: „Nem történelmi ez ok nélkül, biztosan

jelent valamit”. Mialatt még így beszéltek, rablók támadtak rájuk. A gonosztevők neki készültek, hogy megöljék őket, de közben megéheztek. Megköltözve egymás mellé fektették őket a földre és mellettük letelepedtek. Szólt erre Besthez reb Hers: „Miért nem csinálz semmit? Nincs most idő a hallgatásra!” Válaszolt Best: „Nem tudom, mit tegyek. Minden erőm oda van. Talán te emlékszel valamire amit tőlem tanultál. Juttasd eszembe!” Reb Hers viszonzta: „Nekem se jut semmi eszembe — már csak az alefbészre emlékszem.” Best rákiáltott: „Hát akkor miért hallgatsz? Mondd el nekem gyorsan az alefbész! Hiszen ezek a szent betűk, melyekben Isten a Tórárt adta!” Reb Hers elkezdte mondani: „Alefbész — gimí — dallid” és utána Best hangos kiáltással, nagy lelkesedéssel ismételte. Addig kiáltozott, míg visszatért minden ereje és már éppen le akarta tépni kötelékeit, midőn egyszerre csak harangkongás hallatszott és a rablók elmenekültek. Egy öreg kapitány jött katonáival és megszábadította őket, elmentek a hajóhoz és hetednapra Stambulba értek.

Ebből látta Best, hogy az ég nem helyesli a Szentföldre való utazását és visszafordult.

Best utja.

„Uj utat mutatni jöttem a világra. Három dologra törekedjék az ember: Szeretni Istent, szeretni Jiszraelt és szeretni a Tórárt. Az önsanyargatás felesleges.”

Vége.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánnyomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5693

Péntek: Sevát 7. február 3

Szombat: Sevát 8. február 4.

Heti szidra: כב

Heti háftóra: דדבר אשר דבר

Szombat kezdete:

üzlet bezárás 5.15

gyertyagyújtás 5.20

Istentisztelet kezdete 5.30

Szombat befejezése 6.20

— **Terjesszék és szerezzék előfizetőket az erdélyi zsidóság egyetlen független és legolcsóbb lapjának, a »Népünk«-nek. A »Népünk«-nek egyetlen zsidó osztalról sem szabad hiányoznia.**

— **FELHÍVJUK ELŐFIZETŐINKET,** különösen azokat, kiket inkasszánsainknak nem áll módjukban felkeresni, hogy hátralékos előfizetési díjait számunkra haladéktalanul beküldeni sziveskedjenek. Kérjük olvasóinkat, hogy nehéz munkánkban támogassanak bennünket, hogy lapunkat akadálytalanul küldhessük a jövőben is címükre. A „NÉPÜNK” kiadóhivatala.

A világhírű libovicsi gáon levele a meggyilkolt Zlatopolsky családjához.

Néhány héttel ezelőtti lapunk is hirt adott arról, hogy Párisban meggyilkolták Hillel Zlatopolskyt, az orosz zsidóság kimagasló egyéniségét. 74 éves korában érte utól a váratlan halál a kiváló embert, aki egyik megindítója és alapítója volt a Keren Hajjesodnak. Évtizedekkel ezelőtt már Herzl Tivadar legjobb barátja volt.

Érdekesnek találjuk, hogy a Tel-Avivban megjelenő „Haarec” című héber lapból e levelet leközzöljük. A libovicsi rabbi — aki most Rigában lakik — az elhunyt családjához intézte, és amely az egész világon óriási feltűnést keltett.

A libovicsi rabbi, híres gáon, akit a szovjet kiutasított a jesivája miatt, melyet fenn akart tartani, a következőket írja:

— **Reb. Hillel Zlatopolsky elhunyt drága barátom gyászoló családjához:**

Meg vagyok döbbenve attól a borzalmas eseménytől, amely Önöket érte reb Hillel halálával. Szívem megremegek, ajkaim bezárulnak és nincsenek szavaim, amely benneteket megvigasztalhat. Előtte fekszik az elhunyt levele, — sajnos utolsó levele — amely felülve van, ennek a régi tiszta zsidó léleknek nagyszerűségével. Azon igyekezett, hogy lelket öntsön a chasszidok lelkébe és azt akarta, hogy lelket szerezzen a Chabbat Chasszidizmus céljaira, felvilágosítással és megértő szavakkal olyan stílusban, amelyet könnyen megért mindenki. Azt írja ezekben, hogy betegsége miatt, nem tud elég energiát szentelni arra a magasztos célra, amelyet kifejtetni óhajtott a chasszidizmus javára. A chasszidizmus volt számára a kezdet és vég. Ebben a környezetben született, úgy is nevelkedett. Látjuk, hogy milyen nagy ereje van a jó nevelésnek, tanulmányait a nagy és ismert rabbinál végezte: Rabbi Simon Bezalélnál és a tanító befolyása, oly nagy volt a tanítványra, hogy ennek szelleme egész életét lényegesen befolyásolta. Elmélyedt annak idején a haszkala mozgalomban. Gazdag kereskedő lett és szerencsés ember. A boldog emberek életét élte. Utat talált magának a pártok tömegében is. Ezzel egyidejűleg mélyen ott nyugodott lelkében és a chasszidizmus kiirtatlanul jelezte számára a legfőbb jót. Előtte látom még, amikor Párisban voltam, akkor mondta: „Minden igyekezéssel azon vagyok, hogy szolgálatot

tegyek és dolgozzak a chasszidizmus érdekében.

Belső szellem sugja nekem, hogy megtegyem kötelességemet, régi hazám és azok javára, ahonnan származom. Boldog vagyok, ha életem, egészségem megengedi, hogy még sokáig dolgozzam a szent eszmék érdekében.

S ezek után bekövetkezett a borzalmas szerencsétlenség, a chasszidizmus szülőkerájában kidőlt egy terményvenyige és az Örökkévaló adjon vigasztalást, ahogy megvigasztalja Cion és Jeruzsálem gyászolóit.

Gyüljetekek össze Ti mindannyian, az elhunyt gyermekeit és folytassátok nagynevű atyátok munkáját és céljait és ezzel örök nevet szereztek neki, ahogy ő akarta. Közljétek velem, mindazon szavakat, amelyet még el tudott mondani, a szerencsétlenségtől halála bekövetkeztéig. A varsói, vilnai, lodzi jesivákat értesítettem, hogy a süvő ideje alatt tanuljanak lelki üdvé érdekében.

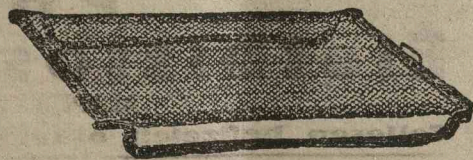
A gyászban együttérző

Josef Jicchock Schneidersohn
libovicsi rabbi.
(jelenleg Rigában)

Ebből láthatja az erdélyi zsidó közvélemény, hogy a cionizmusért dolgozó nagyemberek halála, mennyire megdöbbentő a zsidó világ legjobbjai. Akik tudják, hogy ki a libovicsi rabbi, csak azok értékelik ennek a kondoláló levélnek nagy fontosságát és jelentőségét.

— **Az erdélyi és bukovinai zsidó katonáknak a Regátba való bevonulása lehetetlené teszi a rituális ellátásukat.** Csernovitz. — A hadügyminiszter rendeletet bocsátott ki, hogy a bukovinai és az erdélyi katonák a regátban kötelesek bevonulni. Az erdélyi és bukovinai zsidóságot nyugtalanítja ez a körülmények folytán, hogy a bevonuló zsidó katonákat így nem lehet megfelelő rituális koszttal ellátni, holott a régi ausztriai tartományokban a rituális ellátást teljes mértékben respektálta a hadvezetőség.

— **Rágalmazásért elítélt arab.** A multkor Telavivban egy arab azt sérelmezte, hogy egy zsidó rendőr megbántotta. Erre azután felsorakoztatták a rendőröket és megkérdezték tőle: melyik volt az? Ő rámutatott az egyikre, aki hivatalos megállapítás szerint nem is volt azon a helyen. Majd rámutatott a másikra, de szintén így járt. Erre azután az arab türelmét veszítve azt mondta: „Mi vagyok én, próféta, hogy megmondjam, hogy ki volt.” A törvényszék azonban nem foglalt ilyen kedélyesen a colgot és egy hónapi börtönrre ítélte rágalmazás miatt.

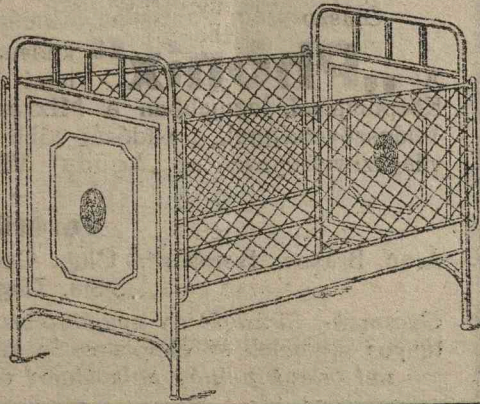

Gyermekvaságyak,
gázcsőágyak, rézbutorok, mosdók, fás-ládák plébából, kályhaellenzők, sodronybetétek, különféle vasbutorok legolcsóbban kaphatók. Javitásokat vállalunk

STANDARD

vasbutorgyár

Oradea, Nagy Sándor-ucca 10.
fogházműhely.

Fehér fogakat
csakis

PEBECO
fogpaszta
biztosít.

— **A német excsászár zsidó ügyvédje.** Egy hírlapíró, aki legutóbb Dél-afrikában, Johannesburgban meglátogatta a város egyik nevezetes ügyvédjét, Mr. Cohn, a beszélgetés folyamán a falon meglátta II. Vilmos életnagyságu képét és amikor a hírlapíró csodálkozott, elmondta neki, hogy ez a császár ajándéka, akit ő képviselt egy perben, amelyet az angol kormány ellen viselt, amikor Anglia a burok területét elfoglalta és a császár két farmra jogot formált. Őt évig tartott a per, a császár meg is nyerte és hálából megajándékozta. Amikor az újságíró, mint furcsaságot megemlítté, hogy a most antiszemita excsászár éppen zsidó ügyvédet bízott meg képviseléssel, ez azt felelte gunyosan mosolyogva: a német császár is azt vallja: „business is business” (üzlet az üzlet).

— **Aki máson akart segíteni és ezáltal jutott bajba.** Kassáról jelentik: Löwinger kassai vendéglős anyjának látogatására Sátorajuhelyre utazott. A cseh-magyar határon egy fiatalember egy kis csomagot adott át neki, hogy azt majd a magyar határon visszajuttassa az ő számára. Löwinger tapasztalatlansága folytán segíteni akart felebarátján és semmi rosszat sem sejtve, a kis csomagot a zsebébe tette. A határon azonban kikobozták a határrendőrök és megtalálták a kis csomagot, amelyben aranyneműek voltak. Löwinger csempészés miatt lecsukták, de remélhető, hogy ártatlansága kiderül és szabadlábra helyezik.

— **Egy nagy zsidó város sorvadása.** Szalonikii jelentések szerint a város előbbi kormányzója, Caleva szenátor, cikksorozatban megírja, miképpen tette tönkre ezt a várost, amelynek kereskedelmi életét a zsidók felvirágoztatták és virágzásban tartották, a görög kormány rövidlátó politikája. A háború után ugyanis a kormány Kisásziából 120.000 görög menekültet telepített be, hogy ezzel a város görög jellegét kidomborítsa. Ennyi lakosságzaporulatot a város nem bírt el, ezért tönkrement minden, a zsidó lakosság kényszerült kivándorolni. A mult évben 2000 zsidó emigrált, a következő évben még többben szándékoznak otthagyni azt a várost, amelynek egyik jellegzetessége az volt, hogy péntek délután megállított a munka még a kikötőkben is, mivelhogy még a eherhordók és a rakodó munkások is zsidók voltak.

Legizlésebb ridikulók már
150 leitől. — Mindenféle bőr-
diszmuárut nagyon olcsón

HARTMANNÁL
lehet venni
Regele Ferdinand No. 1.

V. GROSZMANN
orth. כשר vendéglője
BUCUREȘTI
Calea Victoriei 18
II emelet. Szemben a rendőrprefekturával
3 fogásos menü 40 lei.

— **Orvosi rendelőnek** alkalmas és jelenleg is annak használt külön bejárattal és előszobával ellátott 2 parkettes, komfortos és balkonnal rendelkező uccai szoba, a város központjában f. év május hó 1-re kiadó. Értekezhetni a kiadóhivatalban (Szinház-u. 4. I. em.).

— **Titkos zsidó szekták.** A konstantinápolyi egyetemnek zsidó tanára azt jelenti, hogy két titkos zsidó szektát fedezett fel. Tudvalevő, hogy Törökországban az álmessias „Sabszaj Cz'vi” hívei a török lakosságtól szigorúan elzárkózó külön szektát alkotnak: „dönmé” (eretnekek) néven. Ugy látszik, hogy e szektának válfajairól van szó a felfedezés kapcsán. A professzor szerint az egyik szektára már egész keresztény, bizonyos vékonyan rétegzett zsidó szokásokkal, a másik még megtartja a zsidó ünnepeket.

— **És eljőve a metsző és levágta a metszőt.** Iglóiról jelentik: Husz év óta az iglói hitközségi metszőnek nagyon szerény megélhetést biztosított, hogy nem csupán saját hitközségében, hanem a környéken lakó zsidóságot is meglátogatta, hogy azok apró marháit a rituális követelmények szerint vágassanak le. A környék zsidósága meg is szerette metszőjét és örvendett, hogy ha szükösen is, neki egzisztenciát tudott ilyen módon biztosítani. Néhány hónap óta azonban a kölcsönös megértést megzavarta az, hogy a közelben levő Treleblában, ahol eddig metszőnk vágott, egy új metsző helyezkedett el és a „hatalmat magához ragadva” szintén vágni kezdett. Természetes, hogy akadtak egyesek, akiknek tetszett és segítségét is nyújtottak eme viszáltyoknak, sőt az új metszőt erősen heccelték a régi metszővel szemben. A régi metsző sem maradhatott tétlen, annál is inkább, mivel elég ok volt arra, hogy egzisztenciájától való kitérését, hászugesz-góvilit, valamint kenyérszűrését és más hasonló érveket hangoztathasson. A vége a vitának az lett, hogy a téesi rabbi az új metsző vágását mindaddig letiltotta, amíg a Din-Tóra fog a két metsző elkeseredett viszáltyában dönteni.

— **Földet vásárol az araboknak a palesztinai kormány.** Jeruzsálem. — Az „El Karmel” arab napilap jelentése szerint Sir Andrews, a mezőgazdasági intézet vezetője 4000 dunam földet szerzett a kormány megbízásából, amelyet a földnélküli arabok között szándékoznak kiosztani.

— **A Zsidó Párt intervenciójára** a kormány elrendelte, hogy a zsidó tanulók, hittanjegyeit az állami iskolák igazgatói bevezessék az anyakönyvekbe. A hitoktatóknak járó díjazást az iskolaigazgatók fizessék ki, hogy ne legyenek kénytelenek közvetlenül a tanulóktól beszélni a hittandijukat, ami a hitoktatók tekintélye rovására megy.

— **A nagyszentmiklósi izraelita hitközség** az elmúlt héten tartotta rendes évi közgyűlését, amelyen dr. Kassovitz Henriket, a közlészintetben álló orvost, ki a hitközség érdekeiben élénk munkásságot fejtett ki, egyhangúlag a hitközség díszelnökévé választották meg.

— **Harc a bécsi hitközségben a választói jog kiterjesztése körül.** A bécsi hitközségi választáson tudvalevőleg a cionisták győztek és ők mostan irányadók a hitközségi életben. Január 16-i ülésen határozatot hozott az előjáróság, amelynek értelmében behozza az általános titkos választójogot és a nőknek aktív (választó) és passzív (választható) választójogát. A mizrachisták szónoka visszautasította vallási okokból a nőknek passzív, de nem az aktív választójogát. Az Unio (neolog zsidók) szónoka nem fogadja el sem az általános választójogot, sem a nők választójogát; az Unióval szövetséget kötött szocialista frakció a választójog kiterjesztését elfogadja, de ellenzi a nők passzív választójogát, azaz választóhatóságát. Végül azonban az előjáróság indítványa győzött és így egészen új fordulatot jelent a hitközség életében; ha a javaslat keresztül megy. A „Jüdische Presse” a leghatározottabban visszautasítja, mint a vallástörvénnyel össze nem egyeztetelhetőt az egész javaslatot és felhívja az összes bécsi orthodox híveket, hogy tömörüljenek és igyekezzenek kivívni az önálló orthodox hitközség megalakítását. (Ausztriában a törvény nem ismer csak egyféle hitközséget.) A cikkben többek között az az argumentum is foglaltatik, hogy a női választójog leghatározottabban ellenzője Kuk, palesztinai főrabbi is, a mizrachisták kiváló vezére.

A kolozsvári hitközség leszállította a gabellát

A váradai hitközség is követi a napokban a példát.

A kolozsvári orthodox zsidó hitközség előjárósága a napokban foglalkozott a hitközségi élet gyújtópontjában álló gabellaüggyel. Az előjáróság figyelembe vette azokat a kifogásokat és panaszokat, amik a gabella díjak körül felmerültek és tekintve a súlyos gazdasági helyzetet, főleg azonban mérlegelve azokat a hitéleti károkat, amiket a gabella drágulása okozhat, elhatározta, hogy igen jelentékenyen leszállítja a díjakat.

Ezzel kapcsolatban, a kolozsvári orth. hitközség agilis és kiváló elnöke, **Bíró Andor** nyilatkozott a többek között, azt mondotta, hogy a hitközség vezetősége mindent elkövet, hogy a hitközség tagjait minél olcsóbb hushoz juttassa, mert megértette az idők szavát. A marhahus árának gabelláját 40%-al csökkentette, ami jelentékeny jövedelem csökkentést jelent, de a mai helyzetben meg kell tenni. A majorság gabelláját is 20%-al csökkentik.

A kolozsvári hitközségnek ez a példamutató intézkedése nagy feltűnést keltett Erdélyszerte. Ez a redukció annak a céltudatos munkának eredménye, amelyet a mai vezetőség kifejt.

Most már csak az kell következzen, amit a nagyváradai hitközség mai vezetősége ellenzéki korában hangoztatott, hogy leszállítja a drága gabelladíjat. Amint autentikus helyről értesülünk, rövidesen nálunk is bekövetkezik a gabellák redukciója, amely osztatlan örömet kelt a váradai zsidóság körében. Legfőbb ideje is annak, hogy 40-50%-al kisebb legyen a gabella. Bizonyos, hogy a mai vezetőség céltudatos munkája rövidesen megnyilatkozik és néhány napon belül hirt adhatunk majd a gabella díjak minden vonalon való leszállításáról. De ne csak a libagabellát, amit ilyen időtájt minden évben szoktak, hanem a marhahusét is meg a csirkéét is.

A frankfurti orthodox zsinagóga 50 éves jubileuma.

Frankfurt a. Mein. Az elmúlt napokban ünnepelte a frankfurti orth. zsidóság a Bürne-Platzon lévő zsinagóga 50 éves jubileumát. A zsinagóga 1882-ben épült és 1901-ben nagy átalakításokat végeztek rajta. A zsinagóga annak idején a vallásos zsidóság kezdeményezése folytán keletkezett és a hitközség első rabbi, a nagy tudású és vallásos dr. Markus Horovitz főrabbi volt, aki nagyban hozzájárult a frankfurti vallásos zsidó élet fellendítéséhez. A hitközség jelenlegi rabbi, az Európaszerte ismert és nagy hírű dr. Jakob Hoffmann főrabbi, akinek jesiváját a világ minden részéről felkeresik a rabbinövédek. Az ünnepségek alkalmával is dr. Hoffmann főrabbi állott a jubileum középpontjában, aki a félszázados zsinagóga falai között ismertette a német vallásos zsidóság fejlődését. Dr. Hoffmann főrabbit a 2000 főnyi hallgatóság lelkes ünneplésben részesítette.

Goldmann Bernát

orth. kóser vendéglője

Prága

II. Truhlarska 10 II. emelet.

Az összes szlovákiai orth. rabbik hechserevel

— **A lugosi Hazámir zsidó dalegyelet** most tartotta meg tisztújító közgyűlését, amelyen három a következő vezetőket választották meg: Elnökök: **Fekete Dezső** dr és **Körösi Aladár** dr, alelnökök **Schönhauer Sándor** és **Tauber Bernát**, pénztáros **Csell József**, ellenőrök **Hirschi Ármin**, **Hirschi Ernő** és **Popper Simon**, ilktáros **Barát Rezső**, **Földes Kató**, iratárnokok **Róth Benő** és **Klein László**, karnagy **Tietz Ferenc** tanár. A választmány tagjai: **Dobó Jenő** dr, **Szidon Dezső** dr, **Jermovics Zsigmond**, **Neumann Hugó**, **Neumann Jakab**, **Klein Bernát**, **Braun Jenő**, **Mikes Marcell**, **Reisz Márton**, **Szidon Józsefné**, **Iritz Arminné**, **Schlesinger Sári**, **Pikk Adolf**, **Hermann Izidor**, **Citrom Géza**, **Deutsch Géza**, **Goldfischer Manó**, **Hammermann Jenő**, **Grimm Hugó** és **Polák Pál**.

— **„Roiter Stern” nevű zsidó kolónia vezetőjét öt évi börtönrre ítélték.** Moszkvából jelentik: A „Roiter Stern” nevű kollektív zsidó kolónia vezetőjét, A. Heissinskit öt évi börtönrre ítélték. Hivatali visszaélés címén indították meg ellene a büntető eljárást, miután nem szállította be az állami raktárba a kolóniára kötelező terménymennyiséget. A jiddis-kommunista sajtó megállapítja, hogy az ukrainai zsidó kolóniák, kivéve a Neu-Zlatopol rayont, súlyos hátralékban vannak az államnak szállítandó terménykvótáival és leszógezi, hogy a krimi zsidó kolóniák száz százalékban, sőt azonfelül is leszállítják a megállapított kvótát és joggal értik el azt, hogy megmaradjon termékeiket a szabad piacokon adhassák el. — A zsidó kollektív telepek számszerűsítését kizárták a kommunista pártból és bíróság elé állították őket, mert ugyancsak elmaradtak a vezetésük alatt álló kolóniákra kötelező terménykvóta leszállításával. A jiddis sajtó szerint megfelelő vezetés mellett a kolóniáknak módjukban lett volna az előírt kvótát leszállítani.

PHÖNIX Életbiztosító Társaság

ALAPITTATOTT 1882. ÉVBEN.

Teljesen befizetett alaptőke 4.000.000 osztrák schilling.

Engedélyezve Romániában 1929 január 14-én, közzétéve a Mon. Of. 13. számában 1929 január 16-án. Alapszabályok közölve Mon. Of. 45 929. Bejegyezve az ilfovi törvényszék-nél 1929 január 21-én a 6. sz. cégjegyzékbe.

Központi vezérigazgatóság: WIEN.

Romániai igazgatóság: **București Bulevardul Elisabeta 10.**

ORADEAI VEZÉRKÉPVISELET:

Strada General Moșoiu (Kert-u.) 2. Telefon: 7.57.

Erdélyrészi Ellenőrző Iroda: CLUJ, Strada Nicolae Iorga No. 16.

A társaság működési területe:

Ausztria, Belgium, Bulgária, Csehszlovákia, Egyptom, Franciaország, Görögország, Hollandia, Jugoszlávia, Lengyelország, Magyarország, Németország, Olaszország, Románia, Spanyolország, Tunisz, Törökország.

A „Phönix” kedvezményes szerződést kötött a K. K. L. Jeruzsálemi főirodával, a különböző országok Mizrachit Központjával, legújabbán a Mizrachit Erdélyrészi Központtal, a Makkabi Világszövetséggel, a zsidóság több országos szervezetével, a Wizo zsidó nők világszövetségével, az „Aguda” Világszervezettel és még több nagy zsidó testülettel.

Vezérügynökségek:

Arad, Brașov, București, Cluj, Cernăuți, Chișinău, Medias, Oradea, Sălmar, Sibiu, Târgu-Mureș, Timișoara.

Gyermek-, járadék- és nyugdíjbiztosítás: Legmodernebb kombinációk és méltányos díjtételek az életbiztosítás minden ágában. A vezérügynökségek díjtalanul adnak pontos kalkulációt és mindennemű felvilágosítási ügyekben.

— A revizionisták zsidó katonaság felállítását követelik. Jeruzsáemből jelentik: A nahalali bombamerénylet kapcsán, amely 2 emberáldozatot követelt, a palesztinai revizionisták zsidó katonaság felállítását követelik, a transzjordániai határőrség mintájára. A revizionisták követelésük népszerűsítése érdekében népgyűlést hívtak egybe, amely rezuluciót fogadott el az önvédelem megszervezésére. A nagygyűlés szónokai egyöntetűen kijelentették, hogy a palesztinai zsidóság épen elég adót fizet ahhoz, hogy élet és vagyonbiztonságának megvédését követelhesse.

— Amikor szükség van a zsidókra. A Barcelonában megjelenő „La Publicitat” katalán orgánium közli igen érdekes cikket a kiváló nemzetgazdász, Vicence Bernades tollából. A cikkíró igen meleg hangon emlékezik meg a spanyol zsidók hazaszeretetről, de különösen az idegenben élő spanyol zsidók tőkéiről. A neves közgazdász kifejti, hogy a spanyol zsidók könnyen segítenek tudnának megfelelő kölcsöntöke utján hazájukon, amely most súlyos anyagi válsággal küzd. Vicence közgazdászai fejtegetéseiben annyira megy, hogy megintváltja a szejárd zsidókat Spanyolországba való visszatérésre, ahonnan annak idején oly igazságtalanul kiűzték őket. A nagy barátkozás mögött azonban nagyon is világosan látszik ki a lólab, amely ebben az esetben sem annyira a szejárd zsidóság tömegeiért, mint inkább a pénzüket után nyújtja ki barátságos jobbját.

— Egy kikeresztelekedett Rothschild tragédiája. Münchenből jelentik: Mintegy öt évvel ezelőtt történt Konnersreuthban, hogy Neumann Teréz házában, aki arról volt nevezetes, hogy kereszt stigmával van ellátva, megjelent Bruno Paul Rothschild, a miánfrankfurti ősrégi zsidó család sarja. A fiatalemberre olyan hatást tett Neumann Teréz, hogy megjelent a katolikus egyházban és felvette a keresztiséget és tanulmányozni kezdte a keresztény teológiát. Röviddel ezután a bámergi püspök kaplánávé nevezte ki egy Konnersreuthhoz közel fekvő helységben. Karácsony előtt néhány nappal meghalt Paul Rothschild édesapja és a fiatal kaplán elutazott atyja sírházhoz. Visszatérte azonban a 34 éves fiatal életet érő férfit megütötte a gúla. Számos részvétlátogató kereste fel a szerencsétlenül járt Rothschild kaplánt, akik között Neumann Teréz is megjelent.

— Megalakult Szatmár a „Gemilesz Cheszed” segélypénztár. Szatmár, Lengyelországi és regáti mintára az elmúlt héten Szatmáron is megalkult a „Gemilesz Cheszed” segélyegyesület, melynek célja, hogy azon zsidó kisiparosokat, akik sehonnan sem kaphatnak segítséget, támogassa. A joint 50.000 lei-el járult hozzá az alaptőkéhez, természetesen abban az esetben, ha a további 50.000 lei is összegyűjt, — melynek alapján lehetővé válik a segélyszervezet működése. A megalakulás napján már 50.000 lei jegyzés történt a szatmári zsidó társadalom részéről. A segélypénztár kamatmentesen fogja kihitelezni tőkéit, azonban a legmagasabb kihitelést összeg sem haladhatja túl a 300 lejt. A segélybank már a közeli napokban megkezdte működését. Az igazgatóság a következőképp alakult meg: Elnök Dr. Fekete Samu, tagok: Freund József, dr. Borgida József, Weisz Gyula, Schönberger Henrik, Kertész Antal, Spiegel Dávid, Heilmann Mór, Gulh Lajos, Reiter Viktor, Feldmann József, Moskovits Dávid, felügyelő bizottság tagjai Török Jenő, Weisz Jenő, Schwartz Zoltán, pótagok Rosenberg Vilmos, Grünberger S. Dávid, Hasenfeld Eisik.

— Ami nálunk nem lehetséges. A berlini izraelita hitközség hívei érdeklődésének felkeltésére állandóan ugynevezett hitközségi estéket rendez, amelyen hozzáértők, a zsidó embert közvetlenül érdeklő problémákat fejtegetnek. A legutóbbi hitközségi estének (Gemeindeabend) visszatérő motívuma volt: „A zsidóság a nagyvárosban”. Az egyik szónok: „A hitközség és környezete”-ről beszélt, egy másik szónok a hitközség jótékonyági ügyéről, a harmadik a zsidó szolidaritásról. Ez ugyan nálunk is lehetséges, ha az előadások nem is lesznek olyan őszinték. A referátumokból kiderül, hogy a hitközség jótékonyági büdzséjét 1935-ra, az 1932-ik költségvetési évhez képest jelentősen felemelte. Ezt is meg lehetne nálunk csinálni, ha nagyon akarnók. Az előadások között azonban az állami operának egyik tagja énekelt, így például előadta a „Zsidó”-ból Eleázár áriáját — héberül. Ez az, ami nálunk nem lehetséges, pedig Berlinben a mostani előjáróság éppen azzal dicsekszik, hogy legyőzte az előbbi rezsimet, amely cionista volt. Ugy látszik, Berlinben is tudják azt, amit nálunk nem szabad tudni, hogy a héber kultúra ápolása még a neolog felekezeti zsidóknak is kötelessége, amennyiben zsidóságukat komolyan veszik.

Meggyilkoltak egy zsidó korcsmárost Lantoban

A Tasnád melletti Lanto községben szombati éjszaka borzalmas kegyetlenséggel meggyilkolták Szinetar Sámuel zsidó korcsmárost.

A borzalmas gyilkosságot vasárnap délelőtt vették észre, amikor Szinetarát egyik ismerőse meg akarta látogatni. Az azonnal értesített rendőrszolgát megkezdte a nyomozást, de ez kevés eredményre vezetett. Szinetar teljesen egyedül élt házában, még családja sem volt. Szombaton este korán fektült le és a hű ajtót szokása szerint bezárta. A gyilkos, aki a helyi viszonyokkal teljesen ismerős volt, az udvar felőli ajtón hatolt be a szobába s álmában lepte meg a korcsmárost. Szinetar nyomorék és gyenge testalkatú ember volt, aki a brutális támadással szemben nem védekezhetett.

A gyilkos ezután felkutatta az egész házat, de pénzt nem talált Szinetar Sámuelnél. A gyilkosság áldozatát vasárnap délután nagy részvét mellett eltemették. A nyomozás folyik.

Antiszemita propaganda-tökét kovácsol a francia „Action Française” az Atlantique hajó katasztrófájában!

Párizs. — A francia antiszemita sajtó éles támadást indított meg Leon Mayer francia tengerészeti miniszter ellen. Az „Action Française” című reakciós lap nem állít kevesebbet, mint azt, hogy a több száz utas halálát előidéző „Atlantique” hajó pusztulásának okozója Leon Mayer tengerészeti miniszter, még pedig azért, mert zsidó. A Párizsban megjelenő „Tog” című jiddis napilap az antiszemita sajtókampányról a következőket írja:

„Ezek a lapok már ezelőtt is támadták a zsidó származású politikusokat, főleg a baloldaliakat és Leon Blumot, de sohasem vették még maguknak azt a bátorságot, hogy magasabb állami funkcionáriusokat támadjanak meg zsidó voltuk miatt. Leon Mayer esete az első precedens arra, hogy az antiszemita lapok súlyos vádat emeljenek egy miniszter ellen, csak azért, mert zsidó. Az Atlantique katasztrófája csak néhány nappal Leon Mayer kinevezése után történt és az új miniszternek valóban nem volt ideje arra, hogy olyan reformokat vezessen be a tengeri forgalomba, amelyek elháríthatták volna a szerencsétlenséget. Az antiszemita lapok szerint nagy veszedelmet jelent az országra nézve, hogy egy zsidó ilyen fontos pozícióba ültetnek. Az „Action Française” követeli, hogy hívják vissza a katasztrófa okainak megvizsgálására kiküldött bizottság két tagját is, miután azok is zsidók. Az antiszemita lap azt írja többek között, hogy az Atlantique hajón gyanús személyek tartózkodtak a katasztrófa idejében és ezért a zsidó tengerészeti miniszter és hírsorosai felelősek. Nem hinnék, hogy az ilyen antiszemita propaganda célt érne a francia közvéleménynél.”

— Irakban nincs szombati iskolakényszer. Bagdad. — Röviddel ezelőtt az a hír járta be a zsidó világsajtót, hogy az új iraki kormány elrendelte a pénteki munka és iskolaszünetet és szombatra kötelezővé teszi a zsidó iskolák számára ép úgy, mint a többi iskolák számára az oktatást. A Somre Sábosz világszervezet, valamint a Joint Foreign Committee of Board Deputies közös intervensziójára azonban, amint Londonból jelentik, az iraki kormány a zsidó iskolák tekintetében visszavonta előbbi rendelkezését. Az első rendelkezés úgy szól, hogy az összes iskolákban pénteken szüneteljen, míg az összes többi napokon folyjon az oktatás. Ez a rendelkezés az intervenció kapcsán oda módosult, hogy a zsidó tanulókat nem kötelezik a szombati napon az iskolában való megjelenésre.

FERRUM

VASÜZLET ÁTKÖLTÖZÖTT

február elsején a KÜGLER & ANDRÉNYI-palotába,

Oradea, Piața Mihai Viteazul 4/a

Átköltözés folytán visszamaradt áruinkat olcsón kiáruljuk.

„FERRUM”

Vaskereskedelmi R. T.

Telefon: 9-73

Gyári lerakatok!

„Engbert” autógummi gyári lerakata

Szombaton zárva!

Lloyd George 70 éves

A nagynevű angol liberális politikus, Lloyd George 70-ik születésnapját ünnepli. Lloyd George neve a zsidó történelem aranylapjain lesz megörökítve. Ő volt annak a kormányának az elnöke, amely 1917-ben a Balfour-deklarációt kiadta, amelynek értelmében Anglia a zsidó nemzeti otthon felépítése mellett kötelezte le magát. Palesztina rohamos fejlődése a Balfour-deklaráció által indult meg. Lloyd George minden alkalommal igyekezett a cionizmus mellett rokonszenvét kifejezésre juttatni és az angol alsóházban is igen sokszor erőlyesen szállt sikra a kormány ellen, ha az nem a Balfour-deklaráció és mandátum értelmében folytatta Palesztina-politikáját.

Egyik beszédében elmondotta, hogy a cionizmust azért érte meg oly könnyen, mert már gyermekkorában nagy szeretettel foglalkozott a zsidó nép történelmével. Nagyobb szeretettel, mint a saját népe történelmével. Ismeri a biblia minden egyes helyét, ismeri Palesztina minden pontját, a zsidó történelem alakjait és így a zsidó múlt és a zsidó jövő összekötő hidját látta a cionizmusban.

A Cionista Világszervezet Lloyd George iránti háláját két évvel ezelőtt azzal fejezte ki, hogy egy Londonban megtartott nagyszabású ünnepségen elhatározta, hogy az Émekben nevére kolóniát alapít „Kfar Dávid” néven. Lloyd George egyik neve f. i. Dávid is Kétségtelen, hogy Lloyd George a zsidó történelemben a chassudé imé a jalom hervadhatatlan érdemeivel lesz megörökítve.

Egy ezeréves zsinagóga.

Wronki. Az elmúlt év végén volt a wronki (Lengyelország) zsinagógának ezer esztendőes évfordulója. A templomot 932-ben (4993) építették, amit a zsinagógában elhelyezett kőtábla is igazol. Wronkiban ezidőszereint 5000 lakos között mindössze 15 zsidó család él. A háború előtt mintegy 200 zsidó család lakott Wronkiban. A zsinagóga még most is használatban van. Visszamaradt okiratok alapján megállapították, hogy a zsinagógát annak idején 63 menekült portugál család alapította, ami ekkoriban bizonyította annak, hogy a zsidók már ezer évvel ezelőtt is éltek Lengyelországban és nem újkorai a zsidóság itteni letelepedése.

Cionista élet Szalontán.

28-án, szombaton este nagyszabású estélyt rendezett az ujonnan megalakult Wizo-Aviva-Barisszia Szalontán a „Redout” fényesen kivilágított nagyeremében. Az estélyen megjelent Reiter Lunca asszony a Wizo országos vezetője, Vermes Ernő a Zs. N. Sz. elnöke, Temesvárról, Berkes Dávid és Blum Zsigmond főtitkár, Nagyváradról, Vasárnap délelőtt Fenyvesy Ferencné a szalontai Wizo társelnökének lakásán Reiter Lunca asszony nagyszabású megjelent hölgyek előtt ismertette a Wizo célkitűzéseit és annak programját. Nagyszalontai hölgyei a legnagyobb lelkesedéssel csatlakoztak a Wizo mozgalomhoz.

Vasárnap délelőtt a szalontai neolog hitközség tanácstermében nagyszabású gyűlést összehívott a helyi csoport vezetői dr. Nébel Imre főrabbiával az élén, amely alkalommal „Chavér Khavod”-ok avatása megtörtént. Közel 50 tagból álló Aviva-Barisszia testületileg jelent meg Kardos T. György ros-rison üdvözölte a megjelenteket, majd Vermes Ernő elnök, mint a Barisszia Chavér Khavod-ja örömmel tesz eleget a megválasztott felavatási megbízásnak. A paragon heverő ugart az ifjúság megpróbálja felszántani, mondotta Vermes elnök. Örülünk annak, hogy olyan problémáink vannak, amelyek a zsidóság jövőjén vannak hivatva változtatni. Kézrel fogható reménységünk az újjéledő Erec-Jisrael. — Ezután Vermes Ernő elnök Chavér Khavod-okká avatva: dr. Nébel Imre főrabbi, Katz József hitközségi elnököt, dr. Kálmán Jenő, dr. Pollák Emil, Kardos József, Farkas Kálmán, Farkas Ernő, Preisz Dénes, Eisler György, Glück Dénes, Guttmann Miksa, Sternberg Miksa, Szilass Sándor, Rubin Sámuel, Reinitz Mór, Saloman Ferenc, Sachs Simon, Szántó Márton, Reich János, Mautner Arnold és Weisz Jakabot.

Dr. Nébel Imre főrabbi a szentírás szavait idézve megköszöni a megválasztást. A Chavér Khavodok nevében támogatásukról biztosítja az elnököt, Berkes Dávid a nagyváradi cionista ifjúság nevében üdvözölte felavatásának harmadik évfordulója alkalmából a Barissziát. Kardos T. György tartott évfordulói beszédet. Vermes elnök javaslatára kimondották a Barisszia Chavér Khavod-jait, hogy minden héten csütörtökön Dienst-et fognak tartani, amelynek megrendezését dr. Kálmán József vállalja. A mélyen megható avató ünnepség a Halkya hangjaival zárult. Reiter Lunca asszonyt, Preisz Dénesné a Wizo elnöke, Vermes Ernő elnököt dr. Nébel főrabbi látta vendégül. Vasárnap délután az Aviva-Barisszia tartott felvilágosító előadást.

Nem lenne teljes beszámoló, hogyha nem emlékeznénk meg arról, hogy a szalontai mozgalom jelentős fejlődéséhez hozzájárult Katz József hitközségi elnök előzékenysége, ki nemcsak a Keren Kajemeth snoderozását engedélyezte a templomban, hanem ingyenes helyiségeket bocsátott a helyi csoport rendelkezésére. Nagyszalontai például szolgálhat sok erdélyi hitközségnek. (h. zs.)

RÖVID HIREK

FRANKFURT. Az elmúlt héten 72 éves korában elhunyt Oppenheim Ede, a drezdai bank igazgatója, aki hosszú ideig előjárásági tagja volt a zsidó hitközségnek. — Jakob Künstler az ismert frankfurti zsidó művész 60 éves születésnapjának évfordulóján művészi körökben meleg ünneplésben részesült.

VARSÓ. A történetírók világkongresszusán részt fognak venni a következő zsidó történetírók: S. Dubnow tanár, aki a zsidó hitközségekről fog beszélni, dr. Brutzkus, Tcherikower, dr. Syper, dr. Ringelbaum, dr. Mahler és dr. R. Wischnitzer-Bernstein uró. Ez az első alkalom, mikor történetírók világkongresszusán, mint zsidók vesznek részt a zsidó történetírók, akik kutatásaikkal rendkívüli szolgálatakat tettek az egyetemes történetírásnak. — A lengyelországi Jidische Stimme című zsidó lap 15 éves fennállása alkalmából gazdag ünnepi kiadásban jelent meg, a legnevesebb zsidó férfiak cikkeivel közölve. — A varsói palesztinai hivatal által az elmúlt évben 3521 zsidó ember vándorolt ki Palesztinába. Ezenkívül igen sok turista is kivándorolt és letelepedett a szentföldön. — Lengyelország 300 középosztályi certifikátot kapott és erre 1500-an jelentkeztek, akik Palesztinába kivándorolni szándékoznak.

JASSI. D. Ljubovici 100.000 leit bocsájtott a hitközség rendelkezésére, hogy 20 vagon fát osztasson szét a szegények közt.

BUKAREST. A kórházakban zsidóellenes irányzat kezd lábra kapni. Egymásután küldik el a zsidó orvosokat. Még olyanokat is, akik díjtalanul feljlesztettek szolgálataikat.

BERLIN. A Hessen tartománybeli antiszemita az kérte a minisztériumtól, hogy kötelezzék a kereskedőket, hogy cégtábláikat a zsidókéitól eltérő módon írják. A miniszter a gazdasági sovínizmusnak ezt a bolondgombáját visszautasította. — A Fulda melletti Hersfeld helységben 4 frankfurti zsidót megfáradott egy hitlerista csoport és késekkel megsebesítette. — A német cionisták nagytanácsa élénk vita közepette foglalkozott azon kérdéssel, hogy a cionisták résztvegyenek-e az országos belpolitikában. Határozat hozott, hogy a zsidó nép jogokért való küzdelem egyik legfontosabb cionista feladat. E célra egy nagyobb alap teremtését határozták el.

PÁRIZS. Az Ica elnökévé, a meghalt S. Reinach helyébe Jacques Seet választották meg, ki a franciaországi zsidó közéletben nagy szerepet játszik.

JERUZSÁLEM. Az elmúlt héten nagy fogadtásban részesült a jelenleg Palesztinában tartózkodó Lord Meichel és neje. — Egy Mirjam Lampesz nevű zsidó leányt mindaddig nem engedtek leszálni a hajóról, amíg véglegénye meg nem érkezett és meg nem esküdtek. Csak aztán engedték ujdonsült férjével a hajóról távozni.

MOSZKVA. Szovjet-Oroszországban a zsidó rablakkal szemben erős üldözötések kezdődtek. Nagy adókat vetnek ki rájuk, hogy elfoglalt állásaikat otthagyják.

BÉCS. A város egyik építkezése alkalmával egy régi épületmaradványokból álló uccára találtak, amely az archeologusok véleménye szerint Bécsnek egyik régi zsidó negyedét képezte.

NEW-YORK. A legfelsőbb amerikai bíróságban újabb 2 zsidó tagot neveztek ki: Samuel Hofstetter és Áron Steuer zsidó bírákat.

TURNA-MAGURELE. Cuzista bandák megtámadták a helyi zsinagógát és betörték az összes ablaküvegeket, valamint megszenstelenítették a Tóratekerceket és összerombolták a templom berendezését.

TEL AVIV. A város területén, a városi tanács rendelkezésére, egy ipari zónát létesítettek, mert a belvárosban lévő gyárak ártalmassá tették a levegőt és rontották az idegentorgalmat is.

POZSONY. A „Kolel-schomre hachomoth” szervezet az elmúlt évben másfél millió cseh-koronát gyűjtött a palesztinai építés céljaira.

GIBRALTÁR. Gibraltárban a zsidó gyermekek sohasem járnak szombat iskolába. A hitközségeknek rendszerint van elemi iskolájuk, de az állami iskolákban is engedélyezve van a zsidó tanulóknak a szombati iskola szünet.

KAIRÓ. Egyiptom és Palesztina között a közeljövőben közvetlen vasúti vonalat építenek, melynek költségei 240.000 fontot tesznek ki.

JAFFA. 157 zsidó autótulajdonos soffőr szervezetet létesített közös érdekeik megóvása céljából. A soffőr szövetség máris szabályozta a fuvarozási díjakat. — A palesztinai lapok panaszt emelnek a kormány ellen, hogy a jaffai kikötő építési munkálatai túl lassan haladnak, melynek következtében a kereskedelem súlyos károkat szenved. Felhívják a kormányt, hogy fokozottabb mértékben gondoskodjon a kikötő építési munkálataihoz szükséges anyagok beszerzéséről.

HAIFA. A nepokban egy zsidó kézben lévő szeggyártat vásárolt meg egy arab kereskedő. A legújabb jelentések szerint azonban zsidó részről is kezdeményezés indult egy új szeggyárt létesítésére.

MOZI

Városi Színház Mozgó

Minden délután 5 és 7 órakor kacagató műsor. Pinty és Ponty majomszeifiditők és Charley: Hamar egy asszonyt!

Teatrul HEYMAN szinkór

Péntektől Wladimir Sokolow grandiózus alakítása, Senki országa. Aranyéremmel kitüntetve. Mindenki filme!

— **A palesztinai kormány túl magasnak tartja a héber tanítók fizetéseit.** Jeruzsálem. A palesztinai kormány közölte a Waad Leumi (Zsidó Nemzeti Tanács) képviselőivel, miután az utóbbi időben átvette a zsidó iskolák fölött is az ellenőrzést, hogy a tanítók fizetéseit túl magasnak tartja. Kénytelen lesz tehát a héber iskolák számára eddig nyújtott szubvenció összegét csökkenteni, hogy a megtakarított összegekkel iskolai beruházásokat eszközölhessen. A kormány tovább menve még azt is kijelentette, hogy az iskolaszolgák fizetéseit is sokalja. A Waad Leumi legutóbb foglalkozott a palesztinai kormány átiratával és egyhanguan azt a javaslatot fogadta el, hogy amennyiben a kormány redukción kívánna vgrehajtatni, úgy kéri a kormányt, hogy pénzügyileg vegye teljesen saját kezelésébe a héber iskolák irányítását. Közlödmásu ugyanis, hogy az állam költség hozzájárulása mindössze 20.000 fontot tesz ki, míg az iskolák teljes büdzséje meghaladja a 100 000 fontot. Itt említjük meg, hogy ebben a hónapban a kormány új szisztemát vezet be az iskolákban. Mindazok az iskolák, amelyek a kormány támogatásába részesülnek, kötelesek kimerítő információt nyújtani egy tanítóról, mint a tanulókról és a kormány fenntartja magának a jogot, hogy azon tanítókat és tanárokat, akik nem viselkednek loyálisan, vagy kifogásolható erkölcsi életet élnek, a szolgálatból elbocsájtja.

— **A petrosani Talmud Tóra egyesület** az elmúlt héten fényesen sikerült estélyt rendezett, amely egy anyagilag, mint erkölcsileg szép eredménnyel végződött. Az estélyt a Talmud Tóra egy fiatal növendéke nyitotta meg, akit meleg ünneplésben részesített a közönség. A Talmud Tóra növendékeiből alakult kórus igen hatásos dalokat adott elő, majd az egyesület egy 12 éves növendéke talmudi fejtegetésekkel aratott nagy tetszést. Ez is bizonyítéka annak, hogy az iskola hívatásának magaslatán áll. Befejezésül bankett volt Müller Antal főrabbi bevezető szavaival, aki a közönséget a Talmud Tóra támogatására hívta föl.

— **Bialik-ünnepély a nagyváradi Mizrachiban.** Folyó hó 4-én, szombaton este 8 órakor tartja az oradeai Mizrachi ifjúság Bialik 60 éves születésének évfordulóján emlékünnepélyét (Nagygyűlés-tér 11-a, Ullmann-palota félelelet) változatos programmal, melyre ezután hívja meg a rendezőség egy a szervezet tagjait, mint az érdeklődőket, Belépődíj nincs.

— **Az orasul-nou-i (Avasújváros)** zsidó ifjúság megalakította a Ceire Mizrachi ifjúsági szervezet helyi csoportját. A Mizrachi ifjúsági egyesület már megalakulásakor igen kedvező jövőnek tekint elébe, minthogy a hitközség vezetői felkarolták a mozgalmukat és támogatásukba részesítették a szervezetet. Az egyesület diszelnökei: Seel-freund Sámuel, hitközségi elnök, Neufeld Jenő és Löw Lajos, elnök: Herskovits Sándor, pénztárnok: Grünfeld Mór, jegyző: Herkovits Mór, ellenőrök: Braun Róbert és Hoch Ignácz. A Ceire Mizrachi egyesület a község zsidósága között meleg szimpátiára talált.

— **Középkori zsinagógát fedeztek fel Steierországban** Bécs. Az elmúlt hetekben érdekes felfedezést tett a brucki hitközség egyik hivatalnok. Hivatalos hitközségi okmányokból megállapította, hogy a város középpontjában lévő dohányárúház, amely mintegy 100 éve egy keresztény család tulajdona, egykor zsidó templom volt. Az épület tipikus zsinagóga stílusban van építve és a szövetségi iroda igen nagy jelentőséget tulajdonít a felfedezésnek. Az épületet, mint műemléket megfelelő védelem alá fogják helyezni. A hitközség a rendelkezésre álló adatokból megállapította, hogy a zsinagógát még a 14-ik században építették.

Téli szörme különlegességeim megérkeztek, azokat **legolcsóbb** árban bocsátom a nagyrabecsiült vevőközönség rendelkezésére. Szíves pártfogást kér

RUBIN szűcs és szörmeüzlet
ORADEA, ZÖLDEA-UCCA 6

Ekszer készítését, alakítását, javítását és drágakőfoglalást szakszerűen olcsón csakis
FRIEDMANN H.
ékszerésznél Széchenyi-tér 1
Vidékieknek is legpontosabb kiszolgálás!

ZSIDÓ HUMOR

ÉS TÖRTÉNETEK NAGYJAINKRÓL

Mielőtt a világ megtelik

Rabbi Pinchas, a korici, mondotta: — Én korán hajnalkor imádkozom, még mielőtt a világ megtelik hiábavalóságokkal...

„Cedóko taccil mimoveth”

... Rabbi Akibának megjósolták a keddeus csillagászok, hogy leányát esküvőnapján fogja halálra marni, egy kígyó. És eljött az esküvő napja...

Mielőtt a baldachin alá lépett volna a menyasszony, leesett egy hajtűje. Lehajolt, felvette és beleszurta a falba. Másnap kihúzta a tűt és ime: egy halott kígyó volt rácsavarodva; mikor a tű a falba hatolt, kiszurta a leskelődő kígyó szemét.

Rabbi Akiba pedig kérdőre vonta leányát, mondván:

— Nem történt-e valami különös veled a tegnapi napon?

— Történt, apám. Az esküvőm előtti éjszakán valaki zörgetett az ablakomon. Szegény, öregember volt: enni kért. Körülnéztem: senki sem volt, aki szegénynek foglalkozhatott volna. Akkor én odaadtam neki az én estebédemet...

Rabbi Akiba pedig így kiáltott fel: — Cedóko taccil mimoveth! A jótékonyság megment a haláltól! Lesett rád a jóslat, a csillagok hatalma, a pusztulás: de te megváltoztattad a sorsodat, leányom...

Gyermeknevelés fontossága.

A gyermekek felnevelése: ez mindenél több. Több a gyásznál, a halálnál is.

Mikor Rabbi Tarfón eltemette feleségét: odakünn a temetőben felvetette könnyező szemét és meglátta volt a halott asszony hajadon nővérét.

— Menj... — mondotta a mester — menj az én házamba, kérlek, menj máris... és neveld fel a te nővéred gyermekeit...

Mit csinálsz te?

A briszkai Rabbi Josse Beert meglátogatta egy volt tanítványa, aki szép vagyonra tett szert és tekintélyes ember lett. A rabbi maga mellé ültette:

— Mit csinálsz? — kérdezte nyájasan.

— Hála Istennek, — felelt a tanítvány — egészen séges vagyok és van szép megélhetésem.

Pár perc múlva, beszélgetés közben, újra kérdezte a rabbi:

— Mit csinálsz?

— Hála Istennek — felelt újból a tanítvány — jó egészségben vagyok és némi vagyonom is van már.

Megint elmúlt pár perc. R. Josse Beer megint csak kérdi tanítványát:

— Mit csinálsz?

— Nem értem — csudálkozik a tanítvány — már harmadszor kérdi a Rabbi tőlem, hogy mit csinálok, pedig már mondtam, hogy Isten megáldott egészséggel, bőséggel.

— Te nem feleltél a kérdésre — szól szeliden Rabbi Josse Beer. — Én azt kérdeitem tőled, hogy mit csinálsz és te beszéltél egészségről, vagyonról. Ezt azonban Isten csinálja és én tudni szeretném, mit csinálsz te? Foglalkozol-e Tórával? Adsz-e szegényeknek? Gyakorolsz-e jótékonytételt? Csinálsz-e azt, amit zsidónak tennie kell?

Én gyorsan alszom

Rabbi Hersl, a chelmi, keveset szokott aludni, alig feködt le, már felkelt és tovább tanult.

— Rabbi — kérdezték tőle —, hogyan lehet az, hogy oly keveset alszik?

— A dolog nagyon egyszerű — felelt a rabbi mosolyogva — van, aki gyorsan eszik, van, aki gyorsan ír, én gyorsan alszom...